

## 1. KAJ JE PRIZADETOST

Vsaka omejitev ali pomanjkanje (kot posledica okvare) sposobnosti izvajanja neke aktivnosti na način in v obsegu, kot je normalna za človeka. Prizadetosti tako odražajo posledice okvar v smislu človekove funkcionalne neučinkovitosti in dejavnosti. Gre za motnje na ravni osebe – duševna, senzorna in telesna prizadetost.

## 2. VZROČNI OBPORODNI DEJAVNIKI PRI CEREBRALNI PARALIZI

Zapleti zaradi nizke nedonošenosti ali nizke porodne teže, motnje dihanja zaradi nezrelosti pljuč in dihalnih centrov, povečana nevarnosti možganske krvavitve, nezrelost jeter – hujše oblike zlatenice, izpad ali ovita popkavnica med porajanjem otroka, poškodbe otrokove glave in materine krvavitve, dolgotrajen porod (zastoj poroda zaradi slabih popadkov, slabega odpiranja in širjenja porodnih poti), aspiracija plodovnice in dušenje med porajanjem s posledično otrokovo hipoksijo.

## 3. HOJA PRI PODKOLENSKI AMPUTACIJI

Namestitev podkolenske proteze in samostojna hoja – odvisna od starosti in fizične kondicije. Mlajši obvladujejo hojo brez pomagala. Starejši uporabljajo sprehajalno palico, eno ali dve podlaketni bergli.

## 4. TELESNE ZNAČILNOSTI OTROKA Z DOWNOVIM SINDROMOM PRI OKVARI SRCA

SRČNE NAPAKE (30-40%) v 10-15% hujše. Znaki: šum, blede, siva ali modra koža, oteženo dihanje in edem vek, atrioventrikularni septum, ductus Bottali, tetralogija Fallot. Posledice: počasnejša rast in teža, slabši mišični tonus, ohlapnost, zakasnela groba motorika, ožje in tanjše arterije z manj kapilarami.

## 5. TŽA PRI PACIENTU Z POŠKODBO HRBTENJAČE, IZLOČANJE IN ODVAJANJE, NA KAJ MORAMO BITI POZORNI

MIKCIJA: prekine se zavestni nadzor mikcije, pacient ne občuti polnega mehurja in ne more zadržati začetka praznjenja mehurja. Seč lahko uhaja neprestano ali pa zastaja.

DEFEKACIJA: inkontinenca – pacient ima krče v spodnjih okončinah – tudi črevo je spastično, ne zavedajo se, kdaj je potrebno izprazniti črevo, zato se to polni z blatom, dokler se ne sproži nekontrolirano odvajanje; obstipacija: ohlapno črevo, poškodovani živci med hrbtenjačo in črevesjem, zato se črevo ne izprazni popolnoma in lahko pride do obstipacije

NALOGI MS: nadzor nad tekočinsko bilanco, ZN bolnika z urinskim katetrom, menjava katetra, skrb za prehodnost stalnega katetra, ocenjevanje retence urina, opazovanje urina, skrb za defekacijo vsaj na 3 dni, anogenitalna nega po vsaki mikciji in defekaciji, zagotavljanje

zasebnosti. Problem meteorizma – prehrana, masaža, črevesna cevka, trening požiranja.  
Problem znojenja.

## 1. DEFINIRAJ KAJ JE OKVARA

Vsaka izguba ali nenormalnost psihološke, fiziološke in anatomske strukture ali funkcije. Gre za motnje na ravni organa.

## 2. VZROKI ZA AMPUTACIJO

Motnje arterijske prekrvitve (akutna zapora arterij spodnjih udov – embolija, kronična zapora arterij spodnjih udov – ishemična gangrena), motnje venske prekrvitve (redke) – pri dolgotrajni golenji razjedi, poškodbe, ozeblina, različna onkološka obolenja.

## 3. KAJ LAHKO PRED PORODOM VPLIVA (KATERI DEJAVNIKI) NA RAZVOJ CEREBRALNE PARALIZE

Hipoksija zaradi bolezni matere (težje pljučne bolezni pri materi), srče, ledvične bolezni, povišan RR, prenošenost, predporodna krvavitev, nekatera zdravila (narkotiki, citostatiki, pomirjevala), droge, strupi, cigarete, neskladnost krvnih skupin, prometne nesreče, mehanične poškodbe, druge bolezni matere (diabetes), pomanjkanje hrane (stradanje matere), starost matere (pod 18 in nad 44 let)

## 4. ZNAČILNOSTI OTROK Z DOWNOVIM SINDROMOM – OBRAZNE ZNAČILNOSTI

Značilne poteze obraza, oči nagnjene poševno, očesne kote pokrivajo kožne gube, nistagmus, strabizem, majhni nosni vodi, sinusi slabo razviti – dihanje skozi usta, izplazen jezik, vnetja, čeljusti in ustna votlina majhne, odebeljen predolg jezik, razvoj zob zakasnel, zobje majhni in nepravilno razporejeni, težave z žvečenjem, uhlja majhna slabo oblikovana, pogosta vnetja, naglušnost, zakasneli govorni razvoj, lasje gladki, ravni, suhi, redki, lahko pride do izgube las, lasišče suho, obrvi tanke na sredini zraščene, trepalnice redke.

## 5. NAJTEŽJE DUŠEVNO PRIZADETI OTROCI – IQ, POJAVNOST, KAJ JE ZNAČILNO ZANJE V OTROŠKI/ODRASLI DOBI

Imajo tako slabo razvite umske sposobnosti, da so tako omejeni v svoji sposobnosti gibanja, govora in skrbi za svoje osnovne potrebe, da potrebujejo stalno varstvo, posebno oskrbo in ZN. Orientacijski IQ je pod 20. Pojavnost: 1 – 2% vseh, ki so označeni z motnjo v duševnem razvoju. Večina oseb ima prepoznavne nevrološke motnje, ki so privedle do motnje v duševnem razvoju. V zgodnjem otroštvu kažejo izrazit zaostanek v senzomotornem funkcioniranju. Optimalni razvoj je mogoče doseči v zelo strukturiranem okolju z neprestano pomočjo in vodenjem, pa še to v individualno vodenem odnosu med osebo z motnjo in negovalcem. Pravilno vodeno usposabljanje morda vodi v napredek na motoričnem, samooskrbnem in komunikacijskem področju. Posamezniki lahko izvajajo preproste naloge pod skrbnim nadzorstvom in v zaščitnih pogojih.



## 1. DEFINIRAJ KAJ JE OVIRANOST

Nanaša se na težave, ki jih oseba doživlja zaradi okvare ali prizadetosti ter omejuje možnosti za sodelovanje v življenju na enakopravni osnovi z drugimi ljudmi.

## 2. TŽA – GIBANJE IN USTREZNA LEGA PRI BOLNIKIH S PODKOLENSKO AMPUTACIJO

Vzpodbujanje pacienta k vstajanju in hoji. S tem preprečujemo šibkost mišičja in razvoj depresije. Nameščanje v ustrezno lego in pravi položaj krna v postelji in pri sedenju – preprečevanje kontraktur, namestitev proteze, samostojna hoja s protezo ali z uporabo pomagal (bergle, sprehajalna palica, hodulja, invalidski voziček), obvladovanje premeščanja (transfer).

## 3. VZROČNOST ZA CEREBRALNO PARALIZO PO PORODU IN V PRVIH LETIH ŽIVLJENJA

Udarci v glavo (padci z višine, prometne nesreče), zastoj dihanja in srčne akcije ob težkih boleznih, utopitve, bakterijske in virusne bolezni, ki poškodujejo CŽS, podhladitve (prvih 14 dni – težave v razvoju).

## 4. OSEBNOST VEČINE OTROK Z DOWNOVIM SINDROMOM

Nihče ne more napovedati, v kakšno osebnost bo zrasel otrok z DS. Osebnost in značaj sta posledica kromosomske nepravilnosti pa tudi starosti, okolja, umske in fizične sposobnosti. Otroci so si zelo različni, družabni ali plašni, aktivni in razposajeni, razmišljajoči. Zato bodo delovali v različnih okoljih različno, odvisno od ravnanja ljudi. Če imajo ljubezen, spoštovanje so samozavesti, ljubeči. Drugačni so ob prisotnosti posmeha in kaznovanja.

## 5. MOTNJE V DUŠEVNEM RAZVOJU – TEŽJA STOPNJA – IQ, POJAVNOST, KAJ JE ZNAČILNO ZANJE V OTROŠKI/ODRASLI DOBI

Imajo tako zmanjšane sposobnosti, da so omejeni v gibanju, govoru, skrbi za svoje osnovne potrebe, nesamostojni za samostojno delo, lahko pa se priučijo enostavnih opravil. Orientacijski IQ je 21 – 35. Pojavnost: 3 – 4% vseh, ki so označeni z motnjo v duševnem razvoju. V zgodnjem otroštvu pridobijo malo ali pa nič sposobnosti verbalne komunikacije. V šolskem obdobju so morda sposobni spregovoriti, se usposobiti za osnovno samooskrbo, omejeno so sposobni sprejemati navodila na področju učenja. V odraslem obdobju so morda sposobni izvesti preproste naloge v skrbno vodenem okolju. Mnogi se dobro prilagodijo življenju v družbi, v skupnih domovih ali v družini, razen, če zaradi spremljajočih motenj ne potrebujejo ZN.